

Til medlemmene i
Finanskomiteen
Energi- og miljøkomiteen
Familie- og kulturkomiteen

Oslo, 12. september 2022

Huseierne er en uavhengig forbrukerorganisasjon. Vi har ca. 265.000 medlemmer som utgjør mer enn 10% av alle husholdningene i Norge. Vi arbeider for å gjøre det mulig for folk flest å eie og ta vare på eget hjem. Når mange husholdninger eier sitt eget hjem, bidrar det til bedre formuesfordeling og mindre forskjeller i samfunnet.

Vi sender dette notatet i forkant av at Stortinget samles til møte for å diskutere den krevende situasjonen det europeiske energimarkedet står i og vil stå i lenge.

Med fortsatt kraftoverskudd og store ekstraordinære inntekter fra petroleumsindustrien, er Norge bedre stilt enn våre europeiske naboer. Men energikrisen innebærer også store utfordringer her hjemme, ikke minst for husholdningene.

Husholdningene trenger trygghet og forutsigbarhet

Husholdningene må håndtere mange negative forhold som slår inn samtidig. Boliglånsrentene øker. Matvareprisene vokser langt mer enn lønnsveksten. Det samme gjør prisen på alle varene vi trenger i hverdagen vår. Strømprisene er i store deler av landet ekstreme, sammenlignet med hva vi er vant til. De fleste av oss vil oppleve merkbar nedgang i reallønn og kjøpekraft. Folk flest blir nødt til å stramme inn livreimen og redusere forbruket sitt.

I en tid som er krevende for mange, har husholdningene behov for trygghet og forutsigbarhet. For å kunne planlegge, trenger vi i størst mulig grad å vite hvordan kostnadene våre ser ut i tiden som står foran oss.

I månedene fremover vil strømregningen utgjøre en betydelig del av husholdningenes kostnader. Slik situasjonen er nå, er mange svært urolig og usikre på hvor store strømregningene kommer til å bli fremover. Dagens ordning med strømfusjon gir dessverre ikke den tryggheten og forutsigbarheten husholdningene trenger. Den må derfor forbedres.

For en vanlig familie med to voksne og to barn/ungdommer med et nøkternt strømforbruk¹, vil strømregningen, etter strømstøtte, for januar neste år bli på ca. 5.800,- hvis spotprisen er kr. 5,- pr. kWh.

¹ Forutsetningene for regnestykkene våre er nøyaktig beskrevet i slutten av dette notatet.

Huseierne

Er spotprisen kr. 10,- pr. KWh øker strømrregningen til ca. 7.500,- etter strømstøtte. Og enda mer krevende; ved en spotpris på kr. 15,- KWh vil regningen være på. 9.100,- etter strømstøtte.

Til sammenligning var strømrregningen for denne familien i gjennomsnitt kr. 3.100,- i januar i perioden 2014 – 2019.

Ordningen med strømrefusjon må forbedres

Den store uroen på energimarkedet gjør det umulig for både eksperter og husholdninger å spå om strømprisen utover høsten og vinteren. Uforutsigbarheten er stor. Mange frykter at strømprisen løper enda mer løpsk når temperaturen synker og strømforbruket øker. Uforutsigbarheten gir stor utrygghet for mange.

Derfor mener vi det er et behov for å styrke ordningen med strømrefusjon hvor hovedhensikten er å gi økt trygghet og forutsigbarhet. Vi mener innslagspunktet for ordningen bør reduseres og at prisen utover innslagspunktet fullt ut tilbakebetales til husholdningene fra staten. Gjennom å gi 100% støtte og ikke 90% over innslagspunktet, skapes den forutsigbarheten husholdningene nå trenger.

Vårt konkrete forslag er å senke innslagspunktet til 50 øre pr. KWh og at spotpris utover dette kompenseres fullt ut.

Dette vil for eksempelfamilien over, gi en strømrregning på kr. 3.800,- i januar 2023 ved en spotpris på kr. 5,-, og ikke kr. 5.800,- som ved dagens ordning.

Omfordeling av store gevinster

Energikrisen gir Norge store samfunnsøkonomiske gevinster som er til fordel for oss alle. Imidlertid bidrar den også til en stor inndragning av kjøpekraft i husholdningene til fordel for overskudd i offentlige eide kraftselskap og store ekstrainntekter til staten. Dette skjer samtidig som husholdningene møter store økonomiske utfordringer også på andre områder.

Vi mener derfor det er nødvendig med en mer rettferdig omfordeling av de store ekstrainntektene som dagens ekstreme strømpriser gir Norge.

Uten en bedre omfordeling og forbedret strømstøtteordning mener vi det er risiko for at

- mange husholdninger vil få store økonomiske problemer utover vinteren
- oppslutningen i befolkningen om det grønne skifte svekkes
- det oppstår sosial uro

Forbedret strømstøtte gir liten risiko

Det blir brukt som argument at en forbedret strømstøtte vil redusere insentivene for energisparing. Vår vurdering er at det er liten grunn for å frykte dette fordi:

- husholdningene er på vei inn i en hverdag hvor det må spares der det spares kan. Det gjelder også strømforbruket.
- forbruksavhengige elementer og som ikke omfattes av strømstøtteordningen som nettleie, el-avgift og Enova avgift, utgjør en betydelig del av den totale

strømregningen og vil være med å opprettholde de økonomiske insentivene til strømsparing.

- folk har skjønt alvoret og forstår at både Norge, naboene våre og ikke minst innbyggerne i Ukraina trenger at husholdningene bidrar for å redusere energiforbruket. Folk flest vil vise ansvar og solidaritet.

Det blir også brukt som argument at reduserte strømregninger for husholdningene kan stimulere til økt forbruk og dermed økt risiko for ytterligere rentehevinger. Vi finner ikke grunnlag for å hevde dette. Folk flest må stramme inn nå. Kjøpekraften krymper. De høye strømprisene innebærer en betydelig inndragning av kjøpekraft, også med dagens strømsøtteordning og også med Huseiernes forslag til forbedret ordning. Risikoen for at forbedret strømkompensasjon utløser en forbruksfest, er etter vår vurdering liten.

Langsiktige løsninger

Ordninger hvor deler av strømregningen blir tilbakebetalt til husholdningene er et kortsiktig, midlertidig tiltak for å dempe de negative konsekvensene av den europeiske energikrisen. De langsiktige tiltakene som vil løse problemene er

- utbygging av fornybar energiproduksjon som sol, vann og vind i et som gjør at vi ikke er sårbare for tilfeldige variasjoner i været
- energieffektivisering som gir varig lavere forbruk

Når det gjelder utbygging av ny produksjon kan den enkelte husholdning bidra med blant annet installasjon av solcelleanlegg. Men det aller viktigste tiltaket i svært mange boliger vil være etterisolering og utskifting av vinduer og dører. NVE har beregnet at riktige tiltak for energieffektivisering i boligene våre, kan frigjøre rundt 4 TWh årlig, noe som tilsvarer ca. 10% av husholdningenes totale forbruk.

Den enkelte boligeier må selv bære hovedansvaret for å gjennomføre tiltakene som kan gi varig redusert energiforbruk. Imidlertid er det slik at tiltakene som virkelig monner, utløser ganske store investeringer. I boligmassen med de laveste energiklassene (F og G), er det gjennom etterisolering og ny kledning, skifte av vinduer og dører og isolering av grunnmur, det kan frigjøres store mengder fornybar energi. Dette er tiltak som vil koste mellom en halv og en hel million kroner å gjennomføre. Mange vil slite med å gjennomføre dette uten målrettede tilskuddsordninger.

Vi mener derfor at mandatet til Enova må endres slik at det kan gis støtte til oppgradering og tiltak til energieffektivisering som tas skrittvis og som fordeles over flere år.

For å utløse de nødvendige energieffektiviseringstiltakene i boligene våre, mener Huseierne også at det vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt å gi stimulans gjennom skatte- og avgiftslettelser i en tidsbegrenset periode.

Bruken av tilskuddsordningene i Enova tyder på at det er husholdninger med solid økonomi som i størst grad benytter ordningene. Det er grunn til å tro at disse uansett ville gjennomført tiltakene. Tilskuddsordningene er i dag innrettet slik at de gir en relativt liten andel av den totale investeringen som gjøres. Det ekskluderer husholdninger med lavere eller midlere inntekt.

Huseierne

Lars Even Enger, forsker ved IFE og doktogradsstipendiat ved NTNU, har i sin forskning funnet at halvparten av energioppgraderingene som gjøres, skjer på hus som allerede har energioppgradert de siste tre årene. Han påpeker at det er en relativt liten gruppe huseiere som liker å renovere. De har midler til det, de har kunnskap og det blir nærmest en hobby.

Enger peker på Sveits som har innrettet arbeidet med energieffektivisering og tilskuddsordningene slik at de når husholdningene som har svakest økonomi og som bor i boliger i de laveste energiklassene. Tilskuddsordningene er innrettet slik at de tar en vesentlig større andel av de totale renoveringskostnadene. Vi mener en slik tilnærming er nødvendig også i Norge. Om vi lar være, vil vi ikke få utløst nødvendig energieffektivisering og de økonomiske forskjellene vil øke.

Fritak for merverdiavgift på isolasjon, vinduer og dører

Etterisolering av vegger, loft og tak og utskifting av vinduer og dører vil være de aller viktigste tiltakene for å redusere energiforbruket i den eldre boligmassen. For å øke lønnsomheten ved å gjennomføre disse tiltakene, foreslår Huseierne at innkjøp av isolasjonsmateriale, vinduer og dører fritas for merverdiavgift i en tidsbegrenset periode. Dette kan være med å utløse rask og nødvendig energioppgradering av boligmassen som i dag har de laveste energiklassene.

Husholdningenes plass i energipolitikken

I årene fremover skal vi sammen løse den globale klima- og miljøkrisen og den europeiske energikrisen. Fossile energikilder skal byttes ut med fornybare. Energiomstillingen kommer til å innebære tiltak som gjør vondt. Vi må alle være forberedt forsakelser.

For å sikre bred folkelig oppslutning om tiltakene, er det nødvendig at husholdningene opplever at byrdefordelingen er rettferdig. Forbrukerne må få samme plass rundt bordet som andre samfunnsinteresser når energipolitikken formes.

Vi i Huseierne har utarbeidet et dokument hvor vi drøfter forbrukernes plass i energisystemet og foreslår ti tiltak som kan sikre en rettferdig byrdefordeling. «Forbrukernes energimelding» kan leses og lastes ned her:

https://www.huseierne.no/globalassets/boligfakta/boligfakta-2022/forbrukernes-energimelding_huseierne-juli-22.pdf

Med vennlig hilsen

Huseierne

Linda Ørstavik Öberg
Energipolitisk rådgiver

Morten Andreas Meyer
Generalsekretær

Huseierne

Forutsetninger for regnestykkene – eksempelfamilien

Estimatene for strømregningen for januar er inkl. merverdiavgift. Det inkluderer strøm, nettleie og offentlige avgifter.

I beregning av nettleien er det lagt til grunn at 50% av forbruket i løpet av en måned faller på dagtid på hverdager og 50% av forbruket på kveld/natt og i helgen.

I beregning av nettleien er prismodellen og prislisten til landets største nettselskap, Elvia, lagt til grunn.

Det er lagt til grunn følgende påslag fra strømleverandøren:

Månedsavgift: kr. 29,-

Påslag pr KWh: 3 øre

Eksempelhusholdningen bor i enebolig / rekkehus og består av to voksne og to barn/ungdommer. Deres årsforbruk er 25.000 KWh og fordeler seg slik gjennom året:

Januar	3.250 KWh	13% av årsforbruket
Februar	3.000 KWh	12% av årsforbruket
Mars	2.750 KWh	11% av årsforbruket
April	2.000 KWh	8% av årsforbruket
Mai	1.750 KWh	7% av årsforbruket
Juni	1.250 KWh	5% av årsforbruket
Juli	1.250 KWh	5% av årsforbruket
August	1.250 KWh	5% av årsforbruket
September	1.500 KWh	6% av årsforbruket
Oktober	2.000 KWh	8% av årsforbruket
November	2.250 KWh	9% av årsforbruket
Desember	2.750 KWh	11% av årsforbruket